

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ: ВІД ОБІТНИЦІ БІДНОСТІ ДО УСПІШНОГО ПІДПРИЄМЦЯ

Наталія Романівна Домбровська
<http://orcid.org/0000-0003-1573-7833>

Чортківський навчально-науковий
інститут підприємництва і бізнесу
Західно-Українського Національного
Університету Україна; к.е.н., доцент

Юлія Грабець
студентка Чортківського навчально-
наукового інституту підприємництва і
бізнесу ЗУНУ, м. Чортків, Україна,
спеціальність «Фінанси, банківська
справа та страхування»

***Анотація.** В тезах аналізується економічна діяльність митрополита Андрея Шептицького як новатора-підприємця, бізнес-тренера та одного з найуспішніших інвесторів України. Зроблено висновок про те, що будучи монахом, він розбудовував економіку Галичини та став одним з найвпливовіших підприємців Європи.*

Підприємець-новатор, успішний інвестор і виважений політик, – якби він жив сьогодні, то неодмінно б належав до списку найзаможніших людей. Мова йде про цікаву та неординарну історичну постать – Андрея Шептицького (29 липня 1865 – 1 листопада 1944).

Митрополит Андрей Шептицький був людиною, в якій поєдналися, на перший погляд, непоєднувані риси: з одного боку, це обітниця бідності, а з іншого – підприємницький хист. Будучи главою церкви, він займався підприємницькою діяльністю, а всі зароблені гроші вкладав в освіту, мистецтво, шпиталі, розвиток церкви, допомогу сиротам. У його власності перебували заводи, фабрики, земельні площі, нерухомість в кількох країнах Європи та декілька рахунків в австрійських банках. Митрополит Шептицький мав власні засади ведення бізнесу, був прихильником інновацій, науки і новітніх технологій.

Упродовж 44-х років Митрополит очолював Греко-Католицьку церкву. Церква, коли ми говоримо про ХІХ і першу половину ХХ ст., відігравала дуже

вагому роль у формуванні соціальної та економічної моделі суспільства. І опиралася вона насамперед на “*Regum Novarum*” – енцикліку, в якій були сформовані основні принципи соціальної, економічної та політичної справедливості. На ці принципи опиралось галицьке духовенство, в тому числі і Митрополит Шептицький. Він реалізовував їх тут, на галицькому ґрунті. Ці принципи пізніше лягли в основу підприємницької діяльності Митрополита і його праці “О квестії соціальной”.

Насамперед це приватна власність. Митрополит наголошував, що приватна власність є природним правом людини. По-друге, він говорив про рівність людей, але рівність людей перед Богом. Натомість він стверджував, що не може бути абсолютної рівності людей у положенні та статусі. Це, на його переконання, утопія. Справедливість Шептицький пов’язував із трудовим законодавством. Тобто якщо людина працює – вона має отримувати належну оплату. Ці гроші вона має право витратити на власний розсуд, так, щоби задовольнити потреби в одязі, харчуванні та дозвіллі.

Щоби банки та фінансові структури базувалися в Україні, А. Шептицький для початку створив страхове товариство «Дністер», яке надавало послуги релігійним об’єднанням. Далі, коли сформувався певний капітал, він трансформував товариство у банк під назвою «Дністер». За шість років функціонування капітал банківської установи зріс у 22 рази. Митрополит був акціонером “Земельного банку гіпотечного” (ЗБГ). Це був перший український банк, що надавав довгострокові кредити на будівництво під заставу та цінні папери якого оплачувалися у всіх банках Європи. ЗБГ кредитував житлове будівництво під заставу земельних ділянок та нерухомості [1].

Ідеї Шептицького викликали громадський резонанс. Що ж робив Шептицький як менеджер? Найперше він розумів, що існує конкуренція у тогочасному галицькому суспільстві. І найбільше вона помітна у економічній діяльності. Конкурентами українців були поляки, євреї та інші. Він бачив, що розпочинати економічний розвиток регіону необхідно з розвитку економічної свідомості, тому піклувався про економічні навчальні заклади у Галичині.

Західна Україна на рубежі XIX-XX ст. мала інвестиційну привабливість. Відомий такий термін “Галицька Каліфорнія”, пов’язаний із нафтовим промислом. В той час працювало 332 нафтові підприємства більшість з яких належала іноземцям. Шептицький оформив угоди на 25-30 років з нафтовим об’єднанням «Галіція» про видобуток нафтопродуктів у Львівській області (Дрогобицько-Бориславський нафтовий басейн). За умовами цього контракту Галіція заплатила Шептицькому одразу 1 млн корон [1; 2].

Також ці землі були багаті на ліси. Шептицький перший створив у лісових угіддях природоохоронні заповідники. Найбільше в цьому напрямку він співпрацював із підприємством “Glasinger”.

Окрім продажу деревини та нафтового промислу, який вдалося організувати Митрополиту, ці землі приваблювали мисливців. До них належала відома європейська знать (князі Габсбурги, Радзивіли, Любомирські, Потоцькі, Дідушицькі та ін.). Лісові угіддя митрополита славились на усю Європу, тому, що там найкраще було організоване полювання і діяли чіткі правила. За дорученням Андрея Шептицького Тит Войнаровський уклав угоди на полювання з кожним шляхтичем окремо. Такий дозвіл укладали на 5-6 років, з вартістю одного року у \$500 (\$15 тис. за курсом тепер). Одноразове полювання коштувало в межах \$100 (\$3 тис. нині), але також були чіткі умови, яких мусила дотримуватись знать [3].

Митрополит був зацікавлений у розвитку гірського туризму. У Підлютому біля Перегінська (територія багата на оздоровчі води) існував туристичний комплекс у складі кількох дерев'яних будиночків, які здавали в оренду.

Нерухомість завжди цікавила Андрея Шептицького, як на українських землях, так і за кордоном. Якщо у Львові продавалося щось за вигідну ціну – чи це була земельна ділянка, чи це був будинок – то його інформували і рекомендували придбати. Придбану нерухомість Митрополит здавав в оренду або віддавав на благодійні цілі, розміщуючи там якесь підприємство.

Наступний підприємницький керунок - фабрика з виготовлення скляних виробів, яка мала найсучасніше на той час устаткування вартістю 0,5 млн доларів.

Шептицький також був співвласником першої української фабрики солодоців «Фортуна» (м. Львів). Вже у 1935 році фабрика експортувала львівські солодоці в країни Європи.

Якщо говорити про кооперативну діяльність Митрополита, то красномовним прикладом буде його участь у заснуванні пекарського кооперативу “Хлібсоюз”. Також з його підтримки інші священики займалися кооперативом. Та найбільше Митрополит Шептицький долучився до українського приватного бізнесу, який тоді функціонував без державної підтримки, але мав значну конкуренцію з боку поляків та євреїв. Тому дуже часто молоді підприємці звертались за підтримкою до Андрея Шептицького. Крім цього, Митрополит був власником і мав промислове свідоцтво на піщаний кар'єр на території Кайзервальду у Львові.

Також Андрей Шептицький підтримував фотографічний бізнес, який, як і готельно-ресторанний, для українців був новим і майже невідомим. Митрополит мав власного фотографа Ярослава Ковалю, а також допомагав Юліану Дорошу, Михайлові Шалабавці та ін. Коли Михайло Шалабавка вирішує відкрити своє фотоательє у Львові, то консультується з Митрополитом Шептицьким.

У веденні бізнесу митрополит вчив українців розумно і ощадливо витрачати гроші, але водночас не скупитись на благодійні справи. Він був обережним у підприємництві і старався уникати ризиків, а радше їх вираховувати наперед. Так до 1939 року весь бізнес у Німеччині продав, знаючи про небезпеку війни. А ще митрополит вимагав належно платити робітникам, створювати їм добрі умови для праці, страхувати на випадок біди, таким чином запровадив вже у ті часи «соціальний пакет».

Висновки. Митрополит А. Шептицький був українським підприємцем-новатором, щедрим меценатом, успішним інвестором та бізнес-тренером, життєвий шлях якого варто знати. Будучи монахом, він розбудовував економіку Галичини та став одним з найуспішніших підприємців Європи. Андрей Шептицький мислив глобально і діяв нестандартно. Саме тому він до сьогодні залишається яскравим лідером українців та є **той підприємницький «бренд», який ми можемо популяризувати у світі.**

Ключові слова

підприємницька діяльність, Андрей Шептицький, економіка Галичини, ведення бізнесу.

Список літератури

1. Андрей Шептицький: історія життя бізнесмена та лідера думок. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/andrei-sheptitskii-istoriia-zhittia-biznesmena-ta-lidera-dumok-evropi> (дата звернення: 4.04.2023).
2. Господарчий феномен митрополита Андрея Шептицького, або як організуватися, щоб не бути бідним. URL: <https://agroelita.info/hospodarchyj-fenomen-mytropolyta-andreya-sheptytskoho-abo-yak-orhanizuvatysya-schob-ne-byty-bidnym/> (дата звернення: 4.04.2023).

3. Андрей Шептицький – митрополит і підприємець
URL: <https://www.facebook.com/watch/?v=373912560745528> (дата звернення: 4.04.2023).

4. Як господарювати у рідній хаті – бізнес-школа митрополита Андрея Шептицького
URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/27129569.html> (дата звернення: 3.04.2023).